

1737, 19
DISSERTATIO IVRIDICA
INAUGVRALIS

22

DE
PACTOREPETENDAE SORTIS
A
VENDITORE ANNORVM
REDITVVM

QVAM
INDVLTV FACVLTATIS IVRIDICAE

IN
REG. ELECT. GEORGIA AVGVSTA

PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS ATQVE
PRIVILEGIIS CAPESSENDIS

D. XIII. SEPT. M. DCC. XXXVII.

H. L. Q. C.

ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTIT

IO. CHRISTIANVS VNGER FRANCVS
EMPORII MVNDENSIS VICE-SYNDICVS ET IN SVPREMO
QVOD CELLIS EST, APPELLATIONVM TRIBVNALI REGIO-
ELECT. ADVOCATVS IMMATRICVLTATVS.

GOTTINGAE,
STANNO J. C. L. SCHVLTZII, ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO IURIDICA

FACTORUM REPERTORIUM

VENDITIONUM

REPTIUM

INDUSTRIAE FACULTATIS

REGIAE UNIVERSITATIS

PROFESSORIS IN IURIS PRAELECTORIS

D. XIIII. SEPT. M. DC. XXVIII.

ERUDITIONIS

IO. CHRISTIANUS VINCER

EMERITUS

STRAßBURG

Q. D. B. V.

DISSERTATIO IVRIDICA INAVGVRALIS

DE

PACTO REPETENDAE SORTIS

A

VENDITORE ANNVORVM
REDITVVM.

Prooemium.

§. 1.

Quod elaborandum mihi proposui argumentum iuris, versatur circa quaestionem: *An ita liceat pacisci, ut emtor annui redditus possit, quodocunque velit, repetere a venditore sortem, intra annos redemptioni definitos?* Quamquam enim haec raro pacta eiusmodi ineuntur: ita tamen a praxi doctrina recedit Iureconsultorum, ut operae pretium esse videatur, eam contentionem conciliare.

§. 2.

Nec adeo difficile esse existimo. Quodsi enim de
A 2 natura

natura & indole pactorum claras distinctasve concipiamus ideas, & dein legum earum, quae de nostro disponunt, sensum eruamus verum atque genuinum, certe, quid obstet, quo quis minus possit, quid sentendum de pacto illo sit, diiudicare, ego haut video.

§. 3.

Gratus praeter ea & iucundus labor est, facta hominum cum lege comparare. Hinc & illud mihi debet curae cordique esse, ut antea quae demonstraverim, rite omnia adplicentur; quod tum iurisprudentiae convenit, tum convincit intellectum.

§. 4.

Denique ne dissertationi desit illustratio, haut fore alienum arbitror, si examinentur opiniones contrariae. Etsi enim plerumque ad errorem magis, quam ad veritatem ducant, praeterque otium, ut quis possit evolvere, requirant nihil: tamen, quia opposita iuxta se posita elucescere magis creduntur, eorum quidem indagazione, quantum per librorum adparatum, qui tenuis mihi est, licebit, supersedere haut velim.

§. 5.

Quam ob rem quatuor potissimum membra evadent: *primum* de pactorum indole; *alterum* de legibus, quae pactum, de quo agimus, concernunt; *terrium* de comparatione illius pacti cum legibus antea explicatis; *ac postremum* de opinionibus Doctorum contrariis.

§. 6.

§. 6.

Ea ratione, eove ordine progressurus, non est, ni fallor, quod verear, male operam meam collocari. Vti enim non is ego sum, qui maiores, quam Deus, occasio & fortuna vires dedit, tribuere mihi queam; ita non dubito, fore, ut veniam impetrem, si expectationi studiosorum iuris minus fortasse respondeam. Sane nisi exhaurio penitus exemplum, quod vix sperare licet, saltem, in quo aliorum excurrat virtus, aperio campum.

Cap. I.

de

indole pactorum.

§. 1.

Indolem atque vim pacta sine dubio a iure habent. Quia igitur vel ex humano vel divino eam derivamus, evolvi utrumque, postulat instituti ratio, *Ius*, quod *natura docet*, naturam eis simplicem tribuit. Vbi enim *duorum in idem placitum consensus serius ac deliberatus est*, ibi *pactionem* adesse patet. Addunt alii verba: *constituendae vel tollendae obligationis causa*, quod, qui civiliter loquuntur, ita exprimunt, *rei alicuius solvendae*. Sed opus non esse ista fimbria, infra ostendemus.

§. 2.

Inde sequitur, duo imprimis requiri ad essentiam

 A 3 pactorum

factorum: primo *consensum serium ac deliberatum*, deinde *cerium placitum*. Illum quod attinet, renanciationem involvit libertatis, vel, ut ita dicam, eius velut particulae, quam is, cui competit, acceptantis subiicit voluntati. Sicuti ergo in quolibet pacto alter alienat, alterve acquirit, quod regulariter pendet a nostra potestate: ita facile est intellectu, *utrum pacisci velit, nec ne, liberum cuique esse, modo gaudeat omnino mentis suae usu.*

§. 3.

Consensus porro serius atque deliberatus multum a perlusorio differt. Quandoquidem autem perlusorie agere censentur, qui in id consentiunt, quod ab eorum arbitrio atque dispositione remotum, & lege, qua obstringuntur, prohibitum est: tuto colligimus, *neutiquam debere pacta cum lege naturali pugnare, sed amice penitus conspirare, sin secus, plane pacta non esse.*

§. 4.

Oritur eam ob rem quaestio, an is, qui antea, v. c. cum Caio de servanda pace stipulatur, paulo post cum alio inire foedus possit, Caium illum, qui sponsionem factam testam habuit, laceffendi bello? Summos nonnunquam imperantes, qui in coetu iam beatorum sunt, causam bellorum in eo posuisse, quod Caius nofter ei, cui pacto recentiori sese obstrinxerunt, arma intulerit, animadverto. Sed nostrum non est, nodum Gordium secare. Si sacrosancta iudicat principum maiestas, profecto alios iudicare haut decet.

§. 5.

§. 5.

Denique consensus, quem ad pactum requirimus, coniunctus cum alienatione certae rei est, quam alter acceptat. Quum igitur nec obrudi, quod nostrum est, nec quod semel acquisivimus, refragantibus nobis auferri queat: *pactorum tantam esse apparet vim atque virtutem, ut ab eis resiliere, altero invito, concedatur nemini.*

§. 6.

Quare non est, quod dubitemus, an pactum quaecunquae valeat. Simulac enim constat, revera pactum quid esse, decisio clara fuit, minime auferri ius inde quaesitum posse. Laederet, qui illud turbaret. Repugnant autem laesiones iuri naturali. Adeoque illud etiam certum erit: *potestatem alios cogendi, ut pactum cum tertio contractum iterum infirmant vel evertant, habere nullum.*

§. 7.

Ad alterum me verito pactorum requisitum, puta *certum placitum.* Denotat vox non solum rem atque obiectum, quod in pactum venit, sed eius quoque varias determinationes. Iam conventionibus aliquam intercedere alienationem, §. 2. diximus. Locum vero eam habere saltem in iis rebus, de quibus disponendi nobis competit facultas, dubio caret. Quum igitur, ut per se patet, consensui, qui alienationem involvit, placitum illud non possit repugnare: *non de aliis rebus pacisci poterimus, quam quae relictae nostrae dispositioni sunt.*

§. 8.

§. 8.

Facile quoque mihi quisque largitur, pretia rerum esse arbitraria, easque tanti me posse aestimare, quanti lubeat. Certe ut ego prius alienem bona mea, quam alii tantum offerant, quantum peto, cogi plane nescio. Hinc *validum erit pactum, licet pretia, quae statuo, utilitati, quam alter ex re mea habet, minime sint conformia.*

§. 9.

Similiter eas condiciones, is qui mecum convenit, accipiet, quae mihi probantur. Namque re mea utor, donec id ei haut displiceat, quod mihi placet; praecipue quod vitio haut vertendum, si ad promovenda commoda sua quis pingviores sibi reservet condiciones. Itaque *valorem haut amittent contractus, quamvis in relatione ad paciscentes, quod ad condiciones, nulla observetur aequalitas.*

§. 10.

Tandem definitio pacti generalis est, neque ullam innuit distinctionem. Quum igitur natura illius determinationes aut limites aliquos admittere eo minus videatur, quo liberior is, quem Deus condidit status est, nullo negotio ducimur ad illationem *pacta in statu naturali inter se non differre, nisi in individuo.*

§. 11.

Quare sive pactiones, sive contractus, sive stipulationes vel sponiones, foedera & transactiones adpellas, pacta ubique habes, eosdem semper effectus gi-
gnunt,

gnunt, puta ius & obligationem. Neque essentiam eorum solemnia verba, scriptura aut rei traditio constituit, sed consensus serius ac deliberatus, modo talem se praebeat, qualem explicavimus. Unde perspicuum est, *indolem pactorum eorum omnium prorsus intelligi, si cognitum habeas, quid pactum sit, quaeve eius natura.*

§. 12.

Ita in statu libero. Paulo aliter in civitate. Ibi lege naturali; hic naturali & civili tenemur. Ibi disponere de iure suo libertatis quisque potest; hic ubi ius suum principis submisit arbitrio, quos ille limites atque restrictiones definit, accipere civis cum reverentia debet. Verum non legibus divinis renunciare homines poterant, quum salutis publicae atque privatorum causa coalescerent in civitatem, sed unice suae libertati. Unde axiomata fluunt:

- I. *Quod lex naturalis aut praecepit, aut prohibuit absolute circa pacta, id obnoxium non est arbitrio.*
- II. *Quae autem libera reliquit ius naturae, circa paciscendum, in ea principis cadit potestas.*

§. 13.

Illud quod concernit, ostendimus §. 3., voluntati utique divinae repugnare, si pacta cum aliis, quae haut minus obligant, contendant legibus. Quum igitur non competat ei, qui gubernacula regiminis tenet, ea, quae Deus praecipit, vetare, aut permittere, quae prohibet: inde prono alveo sequitur, *nullatenus posse legem civilem adfistere iis pactiombus, quae pugnant cum lege naturali.*

B

§. 14.

§. 14.

Credo ego, fore, qui supervacuum esse existimant, ea doceri, quae usum non habere videntur. Sed perpendant illi quaeso, principium saepe clarum esse, conclusiones non aequae. Non plus transferri in alium potest, quam ipsi habemus. Et rationi & principiis iuris hoc ubique consentaneum est. Nihil eo secius rem locatam eo effectu recte alienari, ut emtorem necesse non sit stare conductori, non solum Iureconsulti excellentissimi, sed strepitus quoque forenses statuunt, adeo, ut iis motus Hermannus Zollius, vir eruditione conspicuus, commentationem suam exararit, cui titulus: *Kauff hebt Miethe nicht auf.*

§. 15.

Certe usum rei locatae eo tempore, quo ista venditur, non locator, sed conductor habet. Hinc nec transferre in emtorem potest, quia rem ipsam non alia conditione vel aliis emolumentis iure vendet, quam ipse possidet. Contra ius naturae peccat, alienando, quae sunt alterius. Namque ius aufert quaesitum, adeoque ne sancire quidem licet, ut, durante adhuc contractu locatoris, emtor rei locatae eum expellere possit.

§. 16,

Defensorum ratio communis est, quod emtione venditione solvatur ius locatoris. Sed scrupulum non eiicit. Concedo solvi, at nego, emtorem plus accipere potuisse, quam in venditoris fuit potestate. Equidem conductorem solantur regressu, qui contra locatorem datur, Sed incommodis suis laborat, quae suscipere

cipere nemo tenetur. Fateor, difficulter a me imperari, quod de ulla lege sapientissimi iuris Romani inique sentiam. Interim quum & ipsa lex 9. C. de locat. & cond. doctrinae adstipulari videatur, aut mens eius penitus me latet, aut quod inest iusti, haut video.

§. 17.

Pariter demonstravimus §. 5. quod nulli liceat per legem naturalem a pacto resilire. Quemadmodum igitur princeps ubique eam sequi debet, *vinculum pactorum naturale ius civile dissolvere haut posse, res ipsa docet.* Quamquam enim non cuilibet pactioni in statu libero validae adsistit, adeo ut nec actio, nec alius effectus civilis inde nascatur, ipsi tamen paciscentes ita se invicem obstrinxerunt, ut & perfectum ius & obligatio existat. Ita fideiussio feminae, nisi cum renunciatione beneficiorum fiat, parum auctoritatis reperit in imperio. Sed ne solvat prorsus id, quod in obligatione naturali est, nulla unquam lex nec statuet, nec statuere poterit.

§. 18.

Clare enim perspicimus ex §. 6. haut cogi quemquam posse, ut pactum cum tertio initum, altero invito, iterum evertat vel infirmet. Adeoque *nec principi licebit, rumpere illud vel dissolvere*, nisi in casu summae necessitatis. Venit juvenis ad puellam, ducturus eam in matrimonium. Quaerit illa, num consentiat parens, & quaestione asserta, plenum bonae spei dimittit. Aliquot post diebus ille redit cum matre. Quae quum maritum corpore aegrotum consentire confirmet, datur demum dextra. Redit tertia vice cum patruo,

blanditur, is vero se cum mandatis venire asseverat, ut de fratris sui in nuptias consensu filiam certiozem reddat. Definitur tempus celebrandis sponfalibus. Advolat amator ad nuptiae domum, comite quodam advocato & loci istius, ubi sponfus habitabat, concionatore, utpote restibus. Ne quid desit, quo observetur minus constitutio illa provincialis, ad istius quoque loci, ubi solemnia agebantur, concionatorem mittitur, ut eis interfit. Morbo autem decumbens, dolet, quod interesse haut liceat, missa epistola, qua sponfae parentum, que honestum vitae genus significat. Sponfalibus celebratis, perfidus ille in connubium aliam dari stipulatur. Implorat misera iudicem ad ea consummanda. Verum, altera parte audita, a confistorio repellitur, propterea quod iuxta verba constitutionis *pastor loci* non interfuerit sponfalibus. Hic graviter sane violavit fidem iuvenis. At vero lex ita scripta. Hinc sancta nec iis merito esse non potuit, quibus de rebus sacris atque spiritualibus iudicare concessum est.

§. 19.

Postremo §. 7. commonstrauimus, legibus naturae adversari, si quis de rebus pacificatur, quae sunt alterius. Itaque *nec principi concessum esse videmus, ut in praeeudicium earum quidquam civi permittat.* Disponitur in civitate de bonis pupilli, quod in regulam nostram impingere videtur. Sed salva res est. Quod enim infansulus in civitate habet, id bonitate principis habet. Hinc & integrum ei erit, pupillis tutorem dare, qui res possit administrare.

§. 20

Ad alterum provehimur axioma. Liberum cuique est, iure naturali, vel pacta inire, vel intermittere
 §. 2. Quia igitur, quae libera relinquit ius naturae circa paciscendum, in ea principis cadit potestas, sequitur: quod 1.) licentiam illam paciscendi lex civilis pro necessitate reipublicae omnino levare, aut 2.) certis saltem personis eam adimere possit; 3.) quod multo magis recte pactis denegentur effectus civiles, aut 4) alia quidem penitus prohibeantur, alia vero permittantur; 5) quod eis, quibus adfuit, certa praescribantur solemnia, certaue forma vel modus; 6) quod ratione inprimis obiectorum aliis prae aliis imperiantur iura & privilegia, & 7.) quod eam ob causam illa recte ab aliis distincta, nomine insigniantur peculiari.

§. 21.

Liberum porro cuique est, qualiacunque rebus suis statuere pretia & qualescunque pactis adiacere condiciones. §. 8. & 9. Hinc potestatem atque ius habet princeps 1) pretia rerum atque obiectorum, quae in pactiorem veniunt, definiendi; 2) ut aequitatis rationem intueantur paciscentes, decernendi; 3) adeoque quid postulari ab eo debeat, qui rei meae accipit usum, constituendi; 4) condiciones pariter alias probandi, alias reiiciendi, prout nimirum exigit salus populi, suprema lex.

§. 22.

Haecenus de eo, quod in civitate recte statui potest. Videamus, quid statutum re ipsa sit. Nullus
 B 3 mortu-

mortalium fide ante Germanos fuisse, confirmant Taciti Annales. Equidem virum bonum & solo verbo obligari, ita sibi persvadebant, ut vel in paroemiam iuris abierit: Ein Wort ein Wort, ein Mann ein Mann. Probatur simpliciter iuri canonico. Sed aliud placuit Romanis. Eo enim iure naturali, quod absolutum vocamus, minus contenti, fidem sanxerunt in negotiorum contractibus.

§. 23.

Neque vero principia deseruerunt, quae §. 12. stabilivi, sed cuncta potius ad statum reipublicae attemperarunt. Quare nulli pacto adstipulantur, quod cum iure divino pugnat, nec vinculum naturale solvunt, sed improbum eum putant, qui datam fidem non liberat: Sane praeter istam legem, de qua §. 14. difertui, quod ab aequo & bono desestat, nihil reperio. Paradoxa themata Theophilo esse videntur, eum, qui dominus non est, nonnunquam recte alienare, eum, qui nonnunquam iure non alienet dominus. Verum nihil habent iniqui, aut quod in leges divinas impingat, dum neutiquam docent, disponi de rebus alienis posse. Quod suis cuique laboribus vel prospera fortuna accessit, hoc ita exemerunt ab aliena potestate, ut, eo invito, in alium perveniens luctuosum procedere existimarint.

§. 24.

E contrario ea, in quae principis cadit potestas, sanctioni legum subiecerunt. Hinc quodammodo restricta licentia paciscendi, aliis prorsus, aliis non audent, nisi intuitu certarum rerum est. Generatim pacta

paeta nuda effectu civili destituuntur. Exceptionem eis impertit praetor, vix autem obligationem vel actionem civilem, quia nec causam, nec nomen habent. Etenim intellexerunt Romani, civibus magis conducere, si breves esse laborent, quam si proluxa verba faciant, quae litium perennitatem pariunt. Intellexere, loquacem plebem esse, atque nec ipsam capere, quid sentiat, nec, quid velit, explicare iudici aut advocato posse, nisi toto die perditio. Idcirco formulis certisque solemnibus alligarunt, ut non possit non initio statim negotiorum, antequam implicatio augmenta caperet, peritum adire iuris.

§. 25.

Haec laus olim iuris prudentiae formulariae, quod pervenire ad exitum potuerint lites. Haec autem turpitudine nugarum, quod rixae propemodum sint immortales. Quid enim cantores illi formularum, & quos vocant, aucupes verborum? Numos accipiunt atque componunt lites. Quid homines nostrae aetatis verbosi? Numos accipiunt litesque reddunt perennes. Illi, ut primum formula non adparet, a limine iudicii repellunt. Hi vocem audiunt indefinitam, quidque significet, ipsi dubitant, donec post decennia demum coniciant. Quum eam ob rem Romani animadvertent, nihil magis turbare pacem, quam controversias super passionibus ortas, quae ex vago nascebantur sermone, non formulas tantum, quibus populus in negotiis contrahendis uteretur, praescribebant, sed peculiare etiam, quibus conveniret, definiabant modos, singulis praeter ea distributis in sua genera,

nera, quae speciale suum conſequebantur nomen. Quod iuſtitutum, ſi recte iudico, tam erat laudabile, ut minus deceat reprehendere, quam mirari.

§. 26.

Praeſertim aequitatem magna coluerunt obſervantia. Non ignoro, eſſe pleroſque, qui ſibi perſuadent, divortium olim inter ius ſtrictum fuiſſe & aequitatem, quum praetor demum ea imbuerit Romam. Verum ſi contemplamur, quae cauſae fuerint iuris ſtricti, iure meritoque reprobari haut poteſt. Salus populi magis, quam privatorum ſuprema lex eſt. Quamvis incautus iacturam aliquando faceret, publico tamen minus erat pernicioſum, quam aequitas iudicis cerebrina. Suo is melius exemplo edoctus tum ſe, tum alios acuit, & utrumque reddidit ſolertioſum. Non eſt inſtituti mei, ſuſius hoc demonſtrare. Fortaſſe contingit, ut alio tempore plura diſſerere poſſim. Probant in praeſentiarum aequitatem Romanam negotia illa gratuita, quae hodie onus habent. Quare & rerum pretia, & quas qualesve contractibus adiicere conditiones liceat, accurate determinavit.

§. 27.

Ira olim Germani, Canoniſtae, Romani. Quid autem noſtra aetate? Singulatim ſi illos conſideres, ab eis ita diſſerimus, ut ab ente ſimplici compoſitum, ſin vero coniunctum, ut a compoſito ſimplex. Placent nobis atque diſplicent ſeorum principia, non autem, quod melius eſt, eligimus, ſed modo in pacto nudo, modo,

modo in non nudo facientes fidem, omnia miscemus, perturbata rerum natura, maximo reipublicae detrimento. Hinc illae lacrymae, quas non abstergit regula: pactiones, quas lex non excipit, nec civilem deferere effectum.

CAPVT. II.

de

Legibus, quae pactum de quo agitur, concernunt.

§. 1.

Exposui hactenus, quid disponat circa pacta in genere ius naturae, deinde quid circa ea disponere civitas possit, ac demum quid revera circa ea disposuerit. Quia igitur propius iam instituto accedere fas est, explicandum mihi in hoc capite erit:

- I. *Quid ius naturae statuat de pacto repetendae sortis a venditore annuorum reddituum.*
- II. *Quid statuere de eo possit civitas.*
- III. *Quid revera civitas de eo statuerit.*

§. 2.

Intelligimus per illud pactum *coventionem, qua is, qui alteri certum pretium dat, retro sibi dari annuas praestationes de re quadam immobili stipulatur, quas uti is, qui promittit, revocare aliquando possit, ita liberum*
C
esset

esset ei, qui pretium dat, illud, pro uti expedit, repetere. Requiritur ergo ad huius pacti essentiam: 1.) ut quis in alium transferat certum pretium, 2.) ut quis in alium transferat ius percipiendi e re sua immobili annuum censum; 3.) ut liberum maneat ei, qui pretium vel fortem dat, eam aliquando repetere; 4.) ut liberum maneat ei, qui annuam praestationem dat, pariter eam aliquando revocare.

§. 3.

Pretium in alium transferre, ac transferre annuum redditum, idem est, ac alienare rem meam. Ita vero utrumque transferre, ut repetere utrumque liceat, quodocunque e re mea esse videatur, nihil magis significat, quam rei meae alienationi certum adicere modum ac conditionem. Quum itaque & rem quisque suam iure naturali recte alienet, §. 2. cap. I. & rei suae alienationi modum recte ac conditionem adiciat, §. 9. ibid. equidem quod a nostra omnino voluntate pendeat, utrum pactum illud repetendae sortis a venditore annuorum reddituum iure velimus, nec ne, dubitarum putoneminem.

§. 4.

Conditiones atque modi fere infiniti dantur. Utile v. c. videri potest, pretium vel fortem nobis reddi, aut tempore determinato, ac ipso definito die, aut intra hoc tempus, quodocunque petimus. Similiter ab altera parte conducibile videri potest, si annuus redditus eodem redeat tempore diverso. Quin imo fieri inter

interdum potest, ut annuos alterius redditus non alia conditione expedire nobis credamus, nisi absolute ad certum usque tempus in usu nostro relinquuntur, die autem praeterlapso nihil eo secius nobis pateat, vel ultro eos offerre sortemque revocare intra illud tempus deturminatum, veleo, quocumque lubeat; quemadmodum etiam uterque tanti rem suam iure aestimat, ut quanti velit. Quia igitur validum est pactum, licet pretia, quae statuo, utilitati, quam altere re nostra percipit, minime sint conformia §. 8. cap. I. atque quod ad conditiones nulla observetur aequalitas, §. 9. ib. certe *valore suo hauri destruitur, de quo quaerimus, pactum siue conditiones & rerum pretia aequalia, siue inaequalia contineat, modo serius adsit, ac deliberatus consensus, certumve placitum.*

§. 5.

Non differunt inter se pacta, nisi in individuo §. 10. cap. I. ac eandem omnia naturam habent, siue consensu, siue scriptura, siue rei traditione, vel alio iusto modo quis ea fecerit. §. 11. ib. Quemadmodum ergo pactum, de quo quaestio est, recte iniri potest, per §. 3. cap. II: ita, si quidem ineatur, per §. 5. cap. I. liquet, *tanta illud vi atque virtute niti, ut resistere ab eo improbum merito ac iniustum censetur.*

§. 6.

Haec legis naturae sanctio, quaenam principis esse potest? Non pugnare se cum debere Deum atque principem, monstravimus §. 17. cap. II. argum-
C 2 tantes

tantes, nec iura civilia posse eam ob rem vinculum dissolvere pactorum naturale, quod adeo verum est, ut iuxta §. 18. ib. ne stari quidem legi debeat, quae, ne civis pactioem servet, imperet. Quare quum & pactum, quod descripsimus §. 2. cap. II. iure naturae valeat, §. 3. ib. imo vinculo colligetur insigni, sane dissolui penitus iure nullo poterit. Namque cogentur ea ratione subditi, ne liberarent fidem suam, quod uti §. 6. cap. II. stabilivi, cum divina contendit voluntate.

§. 7.

Vicissim eorum, quae non extra legis sanctionem sunt mentionem supra feci §. 20. & 21. cap. I. Unde quid circa pactum nostrum constitui in civitate possit, haut difficile est ad concludendum. Scilicet recte prohibet, ne ea ratione pangere omnino quis debeat, aut libertatem ita pangendi certis saltem personis indulget. Denegat iure effectum civilem, ut eiusmodi pacta nec actionem, nec exceptionem pariant. Eo vero casu, quo ista permittit, observanda definit solemnia, formulam atque modum. Hinc naturam eorum, quam in statu libero habent, prorsus mutat, impertitque singularem, prouti necessitas exigit status civilis. Vel ad favorabilia, vel ad odiosa refert, & vel praerogativam eis largitur, vel praeripit.

§. 8.

Pretii, quod peti possit, limites ponit, & quomodo alienari reditus debeat, determinat. Sancit, quous-

que aequitatis habenda ratio, & ipsam inaequalitatem aequam iudicat. Certum inducit stipulantium respectum, quave ratione computandi redditus atque fors vel pretium sint, normam praescribit. Verat, ut ne fors unquam repetatur, ac ut repeti redditus possit, legi relinquit conventiones. Ita praecipit, quae non prohibet Deus, quaeque hic non praecipit, ea prohibet.

§. 9.

At vero quae fieri contendo posse, non illico fiunt. Quam ob rem ordo postulat, ut quae circa conventionem nostram revera scripta lege sint, sedulo ea perquiramus. Germanis olim sancta erat fides, quamvis praeter naturalem obligationem nihil pacto accederet. Unde verba Speculi Saxon. Land R. L. I. art. VII. wer etwas gelobet, der soll es gesen. Sed an illud, de quo differimus, pactum penes eos usu receptum fuerit, nec asserere, nec negare valemus, quia silent monumenta rerum. Afficit annuus redditus rem immobilem, neque incognita eis fuere onera realia, quae praediis inhaerent. Namque habebant feuda, terras censuales, alique census genera, uti Boehmerus, cuius non nisi honorificam mentionem facio, pro more suo erudite ac ex argumentis vel testimoniis potius genuinis probavit in Tom. V. Jur. Eccl. Prot. Lib. V. tit. XIX. §. 48. Sed quamquam usitatos redditus annuos fuisse, eosque ita praediis inhaesisse concedamus, ut transierit onus in quemvis possessorem: tamen an genus conventionis nostrae cognitum eis fuerit, tuto haut colligimus.

§. 10.

Saepeius quidem rebus suis onera quaedam & nudo consensu imposuerunt, idque vel ex mero quandoque liberalitatis instinctu, adeo ut adiectas conditiones ad aequilibrium haut redegerint, quod ex Ephraimi Gerhardsi D. ff. de Servit. in faciendo consist. conuicere licet. Nondum autem haec omnia pacti nostri existentiam confirmant. Facile interea, si extitisse supponitur, adducor, ut credam, quod eandem cum aliis conventionibus naturam habuerit, quum & solo verbo vir bonus obligetur, regulis saltem observatis, quas dictamen rectae rationis suppeditat.

§. 11.

Romanis haut incogniti erant annui redditus. Lucius Tilius promisit de fundo suo centum millia modiorum frumenti annua praestare praediis Gaji Seji. l. 8. §. i. ff. de contrah. emt. Deinde mentio eorum fit in Nov. 160. c. l. verbis: Praefens vero species illam non attingit: siquidem hoc magis annuo redditui, quam usurarum praestationi simile videtur. Denique documento est tit. D. de ann. leg. & fideic. At vero longe differunt ab eis, qui in quaestione sunt. Illi ius ad rem saltem pariunt, hi vero ius in re constituunt. Illi non transeunt cum praedio in possessorem, hi autem transeunt. Illi cum principiis iuris Rom. conveniunt, hi cum eis pugnant. Sane annua legata morte legatarii penitus expirant, quum in singulos annos relinquuntur, l. 1. l. 2. ff. cit. tit. adeo ut legata primi anni pura quidem habeantur, legatis autem subsequenti annorum

rum tacita insit condicio: si legatarius vivat. l. 4. ib. Neque praestet ea heres, qua possessor praedii, sed qua heres, qui eandem cum defuncto personam ficit.

§. 12.

Nescit ius Romanum onus reale, quod fundo inhaeret, ac cum faciendo coniunctum est. Etenim servitutum non ea natura est, ut aliquid faciat quis, sed ut aliquid patiatur, aut non faciat l. 15. §. 1. ff. de servitt. Hinc quum Lucius Titius fundum, de quo frumenta promiserat Gajo Sejo, venderet, additis verbis: quo iure, quaque conditione ea praedia Lucii Titii hodie sunt; ita veneunt, itaque habentur: emtor Gajo Sejo ad praestationem frumenti non erat obnoxius, quia nec ei aliquid promiserat, nec annua praestatio fundo inhaerebat. l. 81. ff. de contr. emt. Quae quum ita sint, extra controversiam esse censemus, nihil de pacto nostro statuere Romam.

§. 13.

Canonico iuri ita probantur annui reditus, ut quo minus eos defenderent atque confirmarent bullis, religio non fuerit Martino V. Nicolao V. Calixto III. Pio V. Gregorio XIII. Clementi VIII. Pontificibus. Damnat illud usuras, Clericos ab officio & beneficio suspendens, si eas accipiant, laicos autem excommunicationis vinculo innectens ad dignam usque satisfactionem. C. VII. X. de Usur. Conf. c. 6. & 7. caus. 14. qu. 4. Annuos vero reditus licitos & communi utilitati deservientes de-

declarat, eosve, qui increpant illos, censura ecclesiastica compeſcit. Imo, ſi qui renitantur, indignationem eis omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum, anunciat c. 1. & 2. Extrav. commun. de emt. & vendit. conf. Boehmerus Tom. V. iur. eccl. tit. de uſuris §. 48. ſqq. Godfr. Ludov. Menken diſſ. de principe imperii in promiſſis uſurarum privato factis ad quantitatem lege determinatam non obſtriſto.

§. 14.

Idem quoque ſignificant reditus hi pontificii, quod ii, qui pacto noſtro conſtituntur. Distinguitur reditus in realem & perſonalem. Ille reſpectum ſuum habet ad certam rem, hic ad perſonam. Uci vero hic uſurarii quid ſpirat, a quo ille alienus eſt, ita Canonicae tantum realem adoptant. Huius natura ita eſt comparata, ut conſtitui debeat in re immobili, eaque certa finibusque ſuis designata atque frugifera, eaque certa precio iuſto ac lege definito, uti ſaepe laudatus Boehmerus ſolide ac diſtincte admodum explicat in tr. cit. tit. cit.

§. 15.

Eſt vero eandem hic ideam cum annuo reditu coniungimus, ac venditio quoque annuorum reddituum iure Pontificio auctoritatem ſuam obtinuit; pacto tamen, de quo diſputo, neutiquam adſiſtit Papa. Pactum de retrovendendo adiici quidem poſſe ſtatuit, non autem eo effectum, ut emtor poſſit repetere precium, ſed ut recte redimat venditor. Mutuatur enim pontifex,

tifex' rationem a Romanorum contractu emtionis venditionis, cuius sub latebris tutum se fore purat a suspicione, haec dolo malo fieri omnis. Sed dum evitare charybdim voluit, in scyllam incidit, quum naturam emtionis atque mutui ita invicem commiscuerit, ut quae magis ei arrideat, vix perspiciamus. Non est, quod hisce immores, ubi alii materiam abunde excuserunt. Observabis saltem, pacto nostro ius canonicum non ad stipulari, sed ut clarius infra patebit, plane de eo silere.

§. 16.

Denique disquirendum est, num leges publicae imperii Rom. Germ. de pacto nostro quid disponant? Applicant plerumque Icti Reformationem politicam de a. 1530. tit. 26. §. 1. 7. & 8. it. die Reichs-Policey Ordnung de a. 1548. tit. 17. §. 8. it. Deputations-Abschied de a. 1600. §. 34. & Reichs-Policey-Ordnung de a. 1577. tit. 17. §. 1. und nach-dem. Neceffe itaque erit ut seorsim quaelibet inspiciatur, quo eo rectius, quae legum sit mens, & quid prohibeant, vel permittant, sentire quisque possit.

§. 17.

Reformatio polit. de a. 1530. tit. 26. §. 1. 7. & 8. ita: Nachdem uns für kommen, wie biß anhero im Heil. Reich mannichfaltige Wucherliche Contracte, die nicht allein unziemlich, sondern auch unchristlich wieder Gott und Recht geübt worden seynd, und täglich geübt werden, als daß etliche ic. Dieweil aber solche und dergleichen Contracte, auch der Wucher ungöttlich, in gemeinen be-
D
schri-

schriebenen Rechten, dazu in unser und des Reichs Ordnung, im Jahr 1500. allhier zu Augspurg aufgericht, höchlich verbotten, so thun wir ic. setzen, ordnen, und wollen, daß solche Wucherliche Contracte und Handel gänzlich und zumal nach publication und Verkündigung dieser unser Ordnung vermieden, und durch niemands, was Würden oder Standes der sey, fürgenommen, oder gebränchet werden sollen, damit allen Richtern, Geistlichen und Weltlichen, gebietend, wenn solche Wucherliche Contracte für sie bracht, daß sie dieselbe unwürdig, Kraftlos, und umbündig erklären und declariren. ic. In dem, daß derjenig, so solchen Wucherlichen Contract geübt, den Vierten Theil seiner Haupt-Summen verlohren, und derselbig seiner Bürgerlichen Oberkeit ic. heimfallen, und auf solchen vierten Theil durch dieselbige Bürgerliche Oberkeit gestrafft werden soll. Und so die mit wissen säumig erfunden, soll alsdenn desselben Oberkeit, oder, wo die säumig, unser Fiscal die Oberkeit um ein nämlich Poen ic. beklagen und annehmen. Und nachdem die Wiederkauff-Giltren allenthalben in Landen gemein seynd, so soll hinfürter von dem hundert nicht mehr dann fünf, wie gebräuchlich, gegeben und genommen werden. Und hinfürter die Verschreibung auf Wiederkauf, wie Wiederkauff-Recht, beschehen, was darüber gegeben, genommen oder gehandelt, wollen wir dasselbig für Wucherlich geacht und gehalten, und, wie obgemelt, gestrafft haben.

§. 18.

Ex hac sanctione colligitur: 1.) usitatos antea fuisse in imperio Rom. Germ. contractus, qui usurariam pravitatem secum ferunt, & religionem christianam

nam, Deum ac iura violant, 2.) pravos eiusmodi contractus evitandos esse, 3.) iudicem eos pro indignis vel invalidis, nullis, & qui obligationem non producant, declarare debere, 4.) quartam partem sortis amittere, qui contra principia religionis ac iura contrahit, 5.) illicitas esse usuras ultra quincunces 6.) usurarium esse redituum annum qui quincunces excedat, adeoque 7.) neminem posse in emtione annuorum redituum ultra quincunces stipulari.

§. 19.

Ordinatio polit. de a. 1548. tit. 17. Ita: Und nachdem die Wiederkauffß-Gülten allenthalben in Landen gemein seynd, so sollen mit hundert Gültem Haupt-Gelds nicht mehr denn fünf Gülten jährlicher Gülten, wie gebräuchlich, gekauft werden, und die Loskündigung der Gülte: Verschreibung auf Wiederkauff wie Wiederkauffß-Recht, bey dem Verkäufer, und nicht bey dem Käufer stehen, unangesehen, wie dieselbig Gülte-Verschreibung gefest, und was darüber gegeben, genommen, oder gehandelt, wollen wir, daß daselbig, und alle andere unziemliche pacta oder Gebing, für Wucherlich, oder unkräftig geacht, gehalten, und von dem Richter nicht darüber erkannt, oder geurtheilt, sondern, wie obgemelt, gestrafft werden soll.

§. 20.

Inde sequitur: 1.) repetitam hac ordinatione legem esse, ne emtor annui reditus stipuletur ultra quincunces, 2.) non emtori in emtione annui reditus, sed venditori competere repetitionem, 3.) neque ad instrumentum super ea confectum, nec ad id, quod datum, ac-

ceptum vel tranſactum eſt, reſpiciendum eſſe, 4.) ſi quis aliter annuum redditum emat, pro foeneratio contractum cenſendum eſſe, aequae ac alia pacta illicita, adeoque 5.) nec iudicem debere aliter de iis cognoſcere vel iudicare, ſed eminentem punire.

§. 21.

Ordinatio polit. de a. 1577. verbotenus iſta recitat atque confirmat, ut eam reſcoquere ſuperfluum foret.

Receſſus Imp. de a. 1600. §. 35. ſequentem in modum: Ferners iſt biß anhero in Heil. Reich nicht ausdrücklich verſehen geweſen, da der Schuldner ſich ſelbſt obligirt oder Verbunden, da er in Zehlung der Jährlichen Gültten ſich ſäumig erzeigen würde, alsdem dem Gläubiger alſobald die Kauff- oder Haupt-Summe neben den Gültten wieder zu geben, ob ſolcher Contract in Heil. Reich zugelassen, nur auf ſolchen Fall ſtatibus aliis clauſulis executivis, mandata ſine clauſula zu erkennen ſeyn möchten. Derenthalben zu Verhütung aller künftiger daraus erwachsender Ungleichheit haben wir auf vorhergehende Vergleichung dahin geſchloſſen. Sezen Ordnen und wollen, daß ſolcher Contract den im H. Reich üblichen und zugelassenen Gebräuchen nicht ungemäß, und daß das pretium auf den Fall von dem Verkäufer per viam executionis und mandato ex illo pacto wieder erfordert werden möge.

§. 22.

Inde patet: 1.) nulla antea lege ſtatutum expreſſe fuiſſe, ut emtori annui redditus, ſi debitor ad fortem
in

in casu morae reddendam, se obligarit, eam in isto casu repetere liceat, 2.) aequum tamen & consuetudinibus atque observantiae S. R. I. conforme esse, ut in futurum illud permittatur, idque 3.) ad evitandam contrahentium inaequalitatem, quippe quum 4.) in casu morae mandata S. C. de reddendo pretio vel sorte discerni queunt, ac quidem 5.) ex pacto, quod contractui accessit.

CAP. III.

de

Comparatione illius pacti, de quo quaerimus, cum legibus explicatis.

§. 1.

Actum de eo, quod ius naturae statuit circa pactum nostrum, quodque statuere civitas potest. Praeter ea disquisivi, an Germanis pariter atque Romanis notum illud fuerit: id vero, quod canonica iura & leges publicae sanciant, saltem allegavi. Etenim non arbitror conventionem derepetenda sorte exilio eos multare. Dubito propemodum, futuros, qui in sententiam meam eunt. Sed ne gratis mihi quis praebeat fidem, en pacti cum lege comparisonem.

§. 13.

Foetum pontificis esse emtionem venditionem annui redditus alii dudum explicarunt. Namque quum

in mutuo usuras damnaret, ne penitus cesset lucrum, adoptavit emtionis venditionis contractum. Huius ea natura est, ut regulariter fors repeti nequeat, ut restitui contra ea interdum possit res vendita, & ut tanti quis recte emat vel vendat, quanti convenitur, modo laesio eviteretur ultra dimidium. Hinc non potuit non id quoque observari in emtione annui redditus: Quod si enim non nudam pactionem, sed contractum inire decrevi, huius etiam, non illius naturam sequar necesse est. Itaque recte permittit papa, ut revocari redditus queat, recte etiam permittit, ut utilitatem si conferas, quam emtor ex reditu percipit, cum usuris, quae mutuo aliquando accedunt, ultra quincunces vel ultra quantitatem lege alias definitam emi quandoque possit. Pacifici autem in emtione venditione, ut repetere sortem liceat, idem est, ac contractui pactum adiacere, quod ei repugnat. Adeoque recte demum prohibeatur, ne quis annuos redditus emat cum pacto de repetenda sorte. Inde sequitur: 1.) Papam Romanos imitari, non naturam; 2.) prohibere pactum adiectum, non principale.

§. 3.

Contra illud pactum, quod §. 2. cap. II. definio, non pontificis, sed ipsorum paciscentium inventio est. Subsistit in limitibus pacti nudi, haud degenerans in contractum emtionis. Nihil ab hoc mutuatur, nisi ideam pacti generalem, quum nec conclusiones recte ad illud adplicentur ex emtione manentes. Non enim emimus aut vendimus ita convenientes, sed dari nobis pro pretio reditum stipulamur. Adpellavi quidem

dem venditorem, qui redditum dari spondet. Sed brevitas ergo fecerim, non ea mente, ut in contractum incidam. Neque lucrum quaerimus illicitum pacto nostro, verum sedulo cavemus ne in doctrinam §. 3. cap. 1. impingamus. Inimica ei percipienda utilitas est, quae quincunces excedit, & si qua alia lege prohibeantur, ne in earum fraudem quid fiat, illa minime nostram ingrediuntur pactiorem. Lex naturalis pariter atque civilis ei pro norma sunt, Uti vero non indolem sequitur contractus, quam Romani formarunt, sed naturam omnibus pactis communem adsumit: ita nec legibus, quae seorsim circa contractus disponunt, sed iis saltem quae pactiões tangunt, iudicari de eo debet. Hodie enim & valida datur actio ex quolibet pacto honesto & deliberate inito, quemadmodum nec denegatur ex contractu. Engelbrecht in Diss. de lege commissoria contr. §. 7. Inde fluit: 1.) Naturam, non Romanos imitari ita paciscentes, 2.) pactum eos inire principale, non adiectum.

§. 4.

Forstian obscurus fio, dum brevis esse laboro. Ac si distinctam concipias notionem de pacto atque contractu, quomodo ego compute, facile est comprehensu. Scilicet ubi in civitate nostra & pacta & contractus valent, & eandem pariunt obligationem actionemque civilem, priusquam leges adplicemus, semper considerandum esse statuo, num pacisci partes, an vero contrahere voluerint. Illud si adpareat, examinabis, an. i.) factum requisita pactiões habeat, 2.) an repugnet legibus reipublicae prohibitivis. Sin posterius

rius, examinabis, an 1.) factum requisita illius, quem inire voluerunt, peculiaris contractus habeat, & 2.) an legibus aliis repugnet, Hac via, si bene auguror, tutus ibis, suumque cuique tribues. Quod si obiciis, pacta & contractus hodie synonyma esse, idemque significare, & in unam collocari classem, partim nego, partim vero huic confusio rerum calculum meum non adiicio, illud, quia aliud testatur praxis, hoc quia lacrymas excitat, de quibus §. 27. cap. I.

§. 5.

Cognoscimus itaque, prorsus differre pactum, quod ius canonicum vetat, ab eo, quod hic ventilatur. Illud adiectum est, hoc principale; illud principiis Romanorum nititur, hoc saltem naturalibus; illud in contractum peculiarem transit, hoc in nuda pactioe subsistit; illud usuraria pravitate commaculatur, hoc ab omni scelere purum; illo emimus vendimus redditum annuum, hoc dari stipulamur, atque spondemus. Equidem non adstipulare nec adstipulari Pontifices conventioni nostrae asserui §. 15. cap. II. Ex eo autem ne concludas velim, quod penitus eam prohibuerit. Intelligis potius, silere ius pontificium de ea, neutiquam relata expresse ad illicita.

§. 6.

Quemadmodum pontifex non ferit pactioem nostram; ita nec imperator cum statibus imperii. Reformatio enim politica de a. 1530. eos prohibet contractus, qui leges divinas & humanas violant, verbis;
die

die nicht allein unziemlich, sondern auch unchristlich wieder
 Gott und Recht geübt worden seynd. Vid. §. 17. & 18. cap. II.
 Illa autem nullam legem violat, nec quidquam habet ini-
 iusti vel iniqui, aut quod cum religione christiana pug-
 net. Sane quae ab ipso Deo recipit vim suam atque
 auctoritatem, per §. 3. sq. cap. II. ea nec contra Deum
 exercetur, nec contra iura. Ius naturae ipsa Dei vo-
 luntas atque lex est. Quum igitur iure naturae liceat
 ira pacisci, quum pactum illud tanta vi atque virtute
 nitatur, ut resillire ab eo improbum merito censeatur,
 qui referri poterit ad ea pactorum genera, quorum
 mentionem Reformatio citata facit? Non magis pati-
 tur lex civilis. Permittit enim, ut quis stipule-
 tur annuum redditum ut pretium aliquando revoce-
 mus, vix autem, ut foenori maiori collocetur pecu-
 nia, quam lege definitum est. Quare si pravitas de-
 ficit usuraria, neque pro pecuniae usu ultra quincun-
 ces accipitur, certe lex publica pactioi haut obistit.
 Namque de iis contractibus loquitur, qui sua natura
 valere nequeunt, quosve pro indignis ac nullius obliga-
 tionis declarare iudex debet. Quae autem sapien-
 tia divina pro indignis non declarat, ea nec declarabit
 humana.

§. 7.

Dubium movet §. 8. Reformat. verbis: So soll
 hinfürter von dem hundert nicht mehr, dann fünf, wie ge-
 bräuchlich, gegeben, und genommen werden, und hinfürter die
 Verschreibung auf Wiederkauf, wie Wiederkaufs-Recht be-
 sehen. Verum 1.) redolet haec dispositio principia iu-
 ris Canon. atque Romani circa contractum emtionis
 D ven-

venditionis, quum nostra conventio ex iis non fit di-
iudicanda. 2.) Quamvis colligi possit, verbis: wie Wier-
derkauff's-Recht, sortis repetitionem prohiberi, quum eo
tempore vigerit, quod istam reiicit, ius canonicum:
indicant tamen haut obscure verba sequentia, in quo
ius illud retrovenditionis proprie ponatur. Ita enim
se habent: Was darüber gegeben, genommen, oder gehan-
delt, wollen wir dasselbig für wucherlich geacht und gehalten,
und wie obgemelt, gestrafft haben. Si quis ultra quincun-
ces dari sibi stipuletur, in legem hanc publicam impin-
git, neglectis iis, quae ius postulat retrovenditionis.
Pactum vero, de quo agimus, nec iure retrovenditio-
nis aestimandum est, nec quincunces definitos excedit.
Generatim sanctio publica ad argumentum propositum
haut quadrare videtur. Namque mentio fit de annuis redi-
tibus, qui pro norma iuris canonici venduntur. Hic autem
quaerimus de annuo redditu, qui nudo pacto transfertur,
ea lege, ut repeti aliquando possit.

§. 8.

Ordinatio polit. de a. 1548. repetit legem, ne em-
tor annui redditus ultra quincunces stipuletur, verbis:
so sollen mit hundert Gülden Haupt-Gelds nicht mehr dann
fünff Gülden jährlicher Gülden, wie gebräuchlich gefaufft wer-
den. §. 20. cap. II. Nostra autem conventionione non
emimus proprie, sed pacificimur, idque non ultra quin-
cunces, sed de iusto ac lege definitio pretio. Ut enim
cum lege, qua obstringimur, conspirare debet pactum,
ita, ubi lex usuras ad certum redegit modum, sequa-
tur eam necesse est. Hinc nihil impedit, quod ^{prohi-}
beatur

beatnr, ne emtori in emtione annui reditus fortis re-
 petitio comperat. verbis: und die Kostfindung der Gül-
 te. Beschreibung auf Wiederkauf, wie Wiederkaufs Recht bey
 dem Verkäufer, und nicht bey dem Käufer stehen. Postu-
 lat enim natura emtionis, ut ne fors reperatur, quia id
 placuit Iustiniano. Quare ubi in imperio & Iustinia-
 num sequimur & leges atque consuetudines imperii,
 quae pacta a contractu distinguunt, certe distinguere
 debent, ea quidem sanctio, quae saltem de contracti-
 bus disponit, ad exemplum pactorum indistincte trahi
 non potest. Recte eam observamus annuum reditum
 ementes retroementesque. Sed si paciscimur saltem
 de reditu, res sine dubio aliter se habet, nisi credas, idem
 afferi de specibus posse, quod de genere. Itaque pacto,
 quo constituitur annuus reditus, ea lege, ut repeti que-
 at pretium, nihil foeneratitii aut usurariae pravitatis
 inest, adeoque nec iudex habet, quod puniat eos, qui
 emere ac retrovendere sortem noluerunt.

§. 9.

Succedit sanctioni publicae Ordinatio polit. de a.
 1577. Quae quia verba illius saltem recitat, non est,
 quod ea imitoremur, perspeturi potius, num refragetur
 nobis. Recessus de a. 1660. §. 35. Hic iniquum
 esse censet, revocari reditum, non sortem posse. In-
 de enim contrahentium oriri inaequalitatem, evitan-
 dam prorsus atque tollendam. Quae ut cesset in po-
 sterum, disposuit, ut in isto casu, si venditor in prae-
 standorum redituum mora sit, suam emtori sortem re-
 petere liceat. Etenim cognovere legis latores, a mo-
 ribus

ribus atque consuetudinibus imperii aequae ac a iusti aequiva principiis nihil magis abhorre, quam contractus reddere onerosos, derelinquere aequitatem ex amore iuris peregrini, foetumque pontificis amplecti pro patriae filio genuino. Neque vero recesserunt omnino ab emtionis venditionis natura, quam a Romanis acceptam ad nos olim incautos transfulere sacrorum papalium custodes. Sed contractum in functione sua ubique prae oculis habuerunt. Hinc pactio-nem nostram, accurate si rem contemplamus ne tan-gunt quidem, quamquam dum aequitatem commen-dant, eam haut reprobant, sed praedicant. Quid e-nim magis intendunt, quam quae digna Germanis est, aequalitatem? Indicant hoc verba: zu Verhütung aller künstlicher daraus erwachsender Ungleichheit. Atque in no-stro pacto partes partis utriusque undique sunt ae-qualis.

§. 10.

Obiicis fortasse, in aliis rebus succedere ratiocinia mea non autem in annuis redditibus, qui peculiare quid habere videntur. At vero non annuus redditus peculia-re quid habet sed annui redditus emtio venditio. Quod si porro instas, non liquere, quid cum distinctione ve-lim inter pacta atque contractus, quum hodie eundem effectum eandemque obligationem pariant, primum ea, quae supra monui, rehero, deinde idem hodie esse pactum, quod contractus, nullatenus concedo, ac de-mum, quae in me tendis tela, retorqueo. Etenim si non differunt ratione effectuum atque obligationis, cur pactum, quod lex non prohibet stare prohibeatur? Differ-

Differre autem vel inde cognoscimus, quod pacifcens non ex emtione venditione agit, nec emtor aut venditor ex pacto, sed ex suo quisque facto obligatorio peculiari. Quare quum videat quisque, cum contractibus saltem rem esse Reccessui, minime cum conventionibus, pactum eo nostrum infirmari vix concludemus.

§. II.

Facem denique non obscuram praebet Reccessus novissimus de a. 1654. Namque comparato §. eius 172. cum iis, qui proxime sequuntur, de nullare magis evincimur, quam synonymice ibi usurpari vocem: pensio usurae, interesse. Quod quum ante vix licuerit, clare perspicimus, ea demum lege in classem eandem redigi pensiones annuas aequae ac usuras. Annuus redditus idem cum pensione est. Hinc discrimen tollitur inter usuras atque redditum. Usurae veniunt legibus publicis ex mutuo. Hinc ex mutuo quoque oriuntur annui redditus. Quod si vero mutuum ingredi queunt, cur ex eius indole non possit de iis iudicari, haut videbit quisquam. Exinde perspicuum quoque est, non emtioni venditioni redditus tanquam glebae adscriptos esse, sed acquiri etiam posse aliis conventionum generibus. Quo mihi concessio, concedas etiam oportet, acquiri atque constitui illos posse nuda pactione.

§. 12.

Nec defunt omnino, qui nobis adstipulantur. Ita Struvius, rei litterariae ornamentum, nescio, quo loco, iudicat, aliquando & emtori licere, ut rem certo tempore & quodocunque libuerit, offerat, eo effectu, ut venditor teneatur pretium restituere. Namque quum pactum valeat, quo emtor adstringitur venditori, illud etiam valere recte putat, quo adstringitur emtori venditor. Principium sequitur, contractuum essentiam, pendere ab impositione hominum, quod aliquando fallit, quum essentiam potius habeant a lege. Interim aequitas commendat sententiam, quae si minus in contractibus obtinere possit, obtinebit sane in pactis nudis, quorum laxior est natura.

§. 13.

Haut leuem auctoritatem adfert assertioni vir quidam genere atque eruditione cleruissimus, verbis: *Ja ich glaube daß nunmehr post Recessum Imp. ult. de a. 1654. §. 172. 173. und 174. da die Worte pensiones, interesse und Zinsen pro synonymis genommen werden, seit Unterschied mehr unter einem mutuo und emtione tali sucata annuorum redituum sene, wie schon ante hunc Recessum noviss. Cothmann und Christoph von Hagen, auch Mey. in tr. von Bucherlichen Contracten. P. I. c. 7. §. 7. p. 115, solche Meynung gehabt haben. Quodsi enim pro synonymis censentur voces: pensiones, interesse, atque usurae, non video, quid obsistat, quo asseri minus*

nus possit idem de pensionibus, quales annui redditus habentur, quod de usuris, quae eandem cum pensionibus a lege publica impetrarunt indolem.

CAPVT IV.

de

Opinionibus contrariis.

§. 1.

Ubi satis mentem nostram explicuimus, reliquum est, ut videamus, quid alii sentiant. Sunt qui putant, cum natura pugnare annuorum reddituum, si quis ita paciscatur; quum ita eorum venditio restringatur lege publica, ut ne liceat repetere pretium atque sortem, nisi venditori vel debitori. Namque ante Recessum Imp. de a. 1660. ne in emtoris quidem vel creditoris potestate fuisse repetendi sortem, si vel maxime debitor morosus fuerit in solvendis redditibus. Quum igitur Recessus sequentes a dispositione iuris Canonici haut recesserint, nihil magis in aprico esse, contendunt, quam huic dispositioni non posse renunciari.

§. 2.

At vero haut in firmat pactionem nostram haec dubitatio. Nihil enim habent singulare annui redditus,

tus, sed saltim eorum emtio venditio. Haec a pontificiis inventa & nova forma induta, neutiquam vero illi, dudum inter Germanos olim usitati. Nec unquam lex ad solam emtionem venditionem restrinxit reditus annuos, sed peculiarem saltem iis tribuant naturam, si emanant vendanturve. Iam vero non idem de pacto, quod de emtione valet. Adeoque minus adaequaram esse obiectionem, videbit quisque.

§. 3.

Instant porro, nec posse emtorem in concursu creditorum repetere sortem, sed agere solummodo ad continuationem annuorum redituum, indeque iterum patere, pactum vitiosum atque usurarium esse, si reseruet sibi emtor repetitionem sortis ad certum tempus, tantum abesse, ut vel ante terminum praecipere eam possit. Sed quae antea respondit, ea & hic ferire videntur, quum semper disferas de contractu emtionis, nos autem de nudo pacto. Pendet natura pactorum ut plurimum ab hominum impositione. Hinc si stipulentur, ut repeti possit fors, quandocunque lubeat, vel intra tempus alias redemptioni definitum, equidem haut intelligi, valere non possit voluntas hominis liberi, qua nemini fit iniuria.

§. 4.

Urges autem, pendere quidem omnia in reluen-
dis

aliis rebus ab hominum determinatione, vix vero in annuis redditibus. Sed rationem si quaero, iterum ad Recessus Imp. confugis, qui emtionem venditionem admodum limitant atque restringunt. Adeoque quum nihil novi proferas praeter ea, quae iam in medium protuli, non habeo, quod regeram. Si quid in aliis rebus liceat, cur minus in annuis redditibus? Non reditus, sed reditus emtio indole peculiari gaudent.

§. 5.

Alii existimant, recessum Imp. de a. 1600 vel casum morae excipere, adeoque regulam in casibus non exceptis confirmare, praeter ea contradictionem involvere, quod emtori pateat repetere sortem pro arbitrio, & quoadcunque libeat, vel post certum tempus. At illud quod attinet, iam supra ostendimus, Recessum allegatum pactionem nostram non infirmare. Contradictionem autem, quam fingis, ego haut concipio. Fortasse idea, quam de emtione venditione habes, ad istam concipiendam te perduxit.

§. 6.

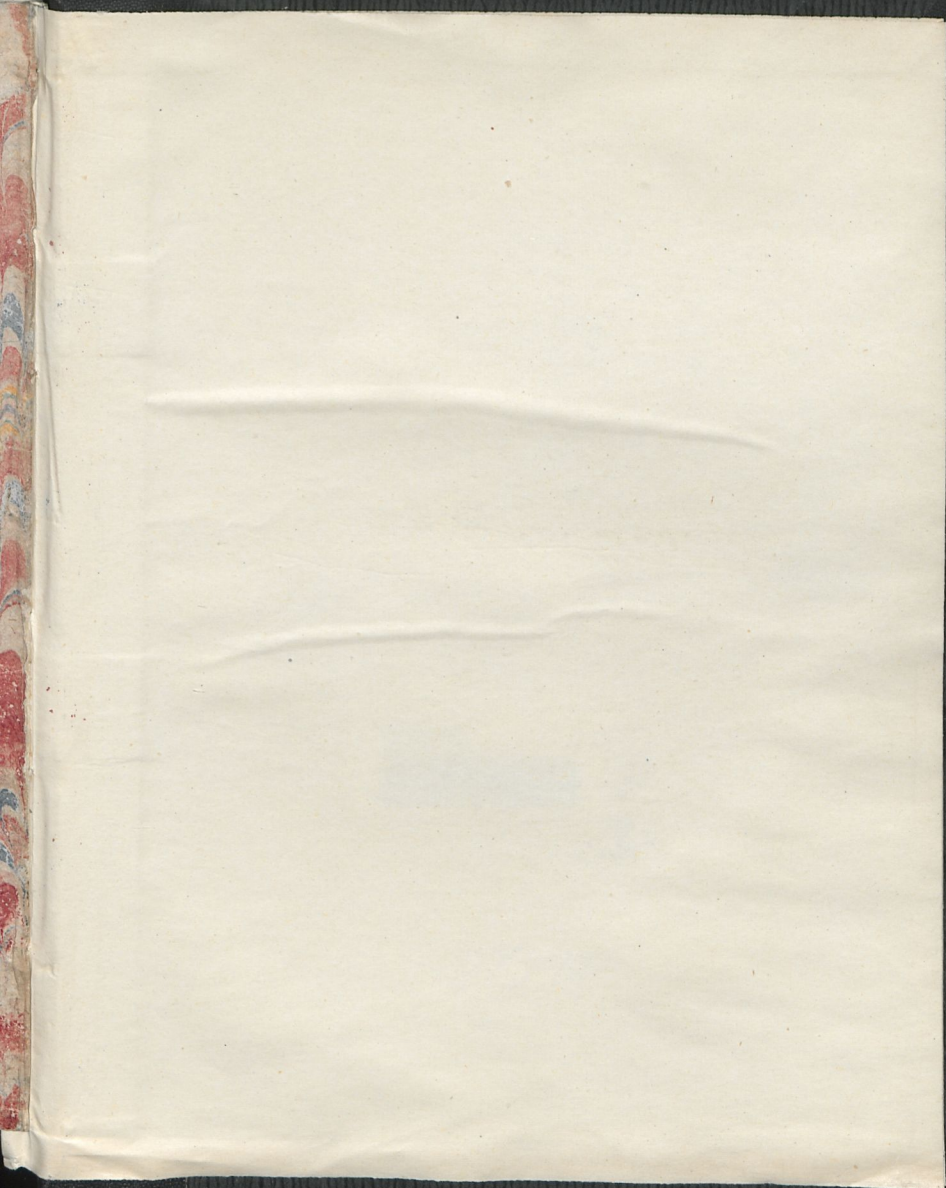
Tandem non valere pactum, inquit, quo emtor annuorum redituum sortis repetitionem sibi reservavit. Quamquam enim in mutuum transire videatur contractus, quum tamen principaliter emere ac vendere voluerint contrahentes, ut emtio venditio subsistit. Carpz. part. II. Const. 24. def. 17. Born. de

de censu constit. cap. V. §. 14. C. VI. §. 8. Müller
 resol. Marchic. 114. n. 15. Verum enim vero
 primum id, quod contendis, petitio principii est,
 deinde concedis, id in primis esse respiciendum,
 quid partes voluerint, adeoque si adpareat, mu-
 tuum, non emtionem dinire voluisse, concedis de-
 mum, quod annui reditus non adstricti sint emtio-
 nis contractui.

§. 7.

Neque opus esse censeo, plura addere. Expli-
 citi naturam pacti nostri, atque mentem legum pu-
 blicarum. Quum igitur nec prohibeat illud lex Ro-
 manorum, nec pontificia, nec publica lex Germano-
 rum cursum prohibeatur, sane haut comprehendo.
 Interim si erraverim, ut errorem condones agnoscen-
 ti, est quod enixe rogo, obsecro.

Göttingen, Diss., 1737

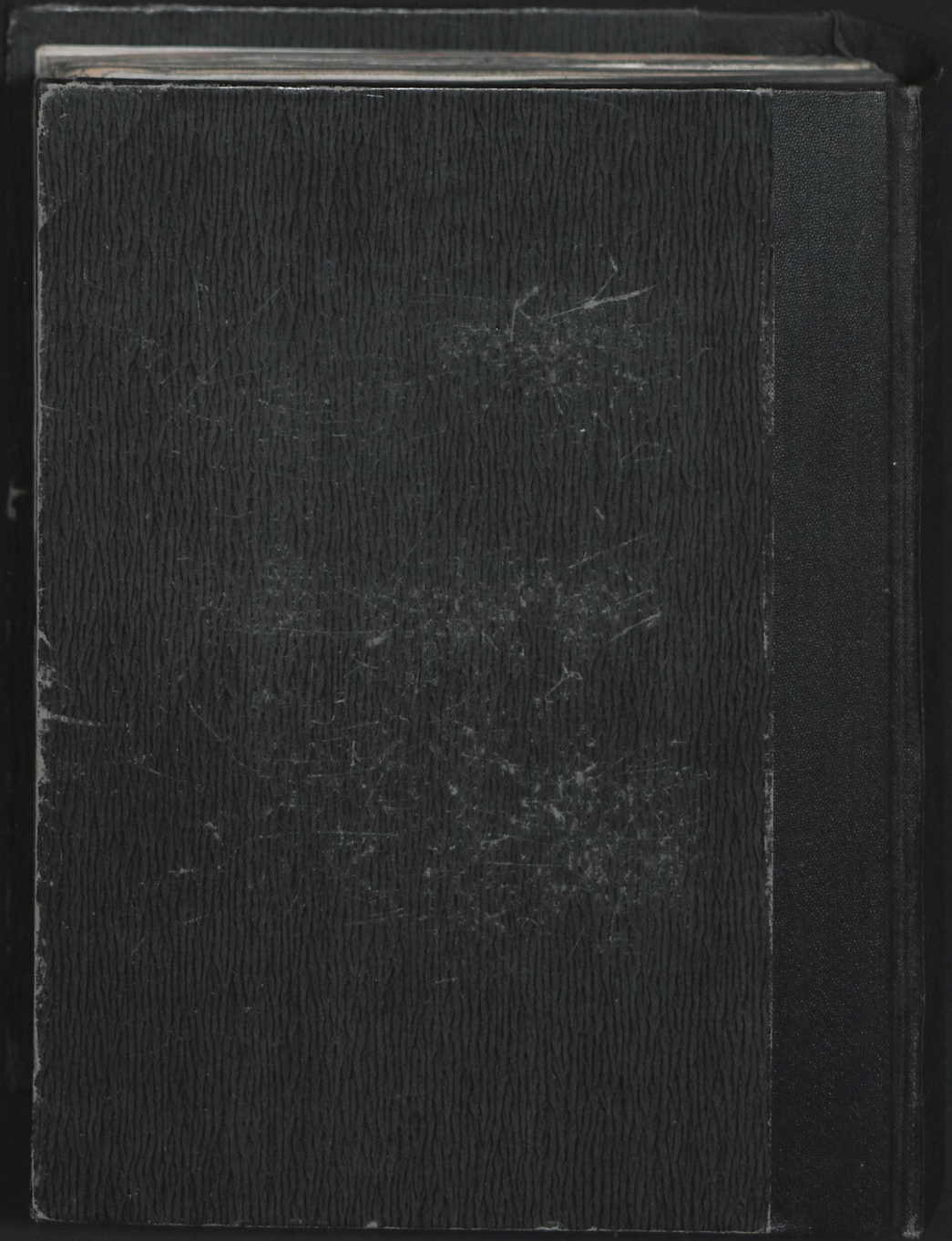
ULB Halle 3
004 349 628

f
sb

WAP

1737, 19
22

DISSERTATIO IVRIDICA
INAUGVRALIS

DE
PACTOREPETENDAE SORTIS
A
VENDITORE ANNVORVM
REDITVVM

QVAM
INDVLTV FACVLTATIS IVRIDICAE
IN
REG. ELECT. GEORGIA AVGVSTA
PRO SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS ATQVE
PRIVILEGIIS CAPESSENDIS

D. XIII. SEPT. M. DCC. XXXVII.

H. L. Q. C.
ERVditorVM EXAMINI SVBMITTIT
IO. CHRISTIANVS VNGER FRANCVS
EMPORII MVNDENSIS VICE-SYNDICVS ET IN SVPREMO
QVOD CELLIS EST, APPELLATIONVM TRIBVNALI REGIO-
ELECT. ADVOCATVS IMMATICVLTATVS.

GOTTINGAE,
STANNO J. C. L. SCHVLTZII, ACAD. TYPOGR.

